

2021-05-18

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS 2021/1253

Motion – Stöd till elever med autism

Motion den 13 december 2021 av Lisa Rasmussen, m.fl. (V)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige noterar att det redan pågår ett arbete inom de kommunala skolorna i Nacka kring stöd till elever med autism som uppfyller intentionerna i motionen samt att kommunen ersätter skolor med ett tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd. Motionen är med detta färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

Motionen har av beretts av utbildningsnämnden och kommunstyrelsens verksamhetsutskott. Detta är ett samlat ärende som vidare behandlas i kommunstyrelsen och därefter hanteras inom ärendet om mål och budget i kommunfullmäktige.

Motionen tar upp att skolans autismkompetens behöver höjas. Det förslås ske genom utbildning för rektorer, att Nacka bygger autismvänliga skolor, att alla barn som behöver ska kunna få plats i särskilda undervisningsgrupper och att tilläggsbelopp ska utgå vid omfattande behov av särskilt stöd.

Utifrån utredningen av motionens förslag framgår att Valfärd skola arbetar kontinuerligt med fortbildning samt har vägledning och rutiner gällande anpassningar i den fysiska och pedagogiska miljön i skolan. Föreslagna insatserna hos de kommunala skolorna pågår redan för att stärka skolans autismkompetens varigenom rektorer, lärare och annan skolpersonal ges de förutsättningar som krävs för att möta elevers individuella behov. Vidare framgår att tilläggsbelopp utgår till skolor för elever med omfattande behov av särskilt stöd.

Förslagen i motionen

I motionen föreslås olika åtgärder gällande stöd till elever med autism.

Motionärerna tar upp att skolans autismkompetens behöver höjas och att

rektorer, lärare och annan skolpersonal ska ges de förutsättningar som krävs för att möta elevers individuella behov. Följande föreslås:

- Nackas rektorer utbildas i autism för att kunna organisera, planera och resursfördela stöd till elever med autism.
- Nacka bygger autismvänliga skolor. Principen om universell utformning ska finnas med som ett krav vid ny- eller ombyggnation av skolor och förskolor.
- Nacka värnar rätten till särskilt stöd. Alla barn som behöver ska kunna få plats i små, särskilda undervisningsgrupper. Vid omfattande behov av särskilt stöd ska tilläggsbelopp tillämpas.

Ärendet beredning

Förslagen i motionen har beretts av utbildningsnämnden och kommunstyrelsens verksamhetsutskott. I detta ärende redogörs sammanfattningsvis vad som framkommit i utredningen av förslagen i motionen, följt av en samlad bedömning som beretts av juridik- och kanslistaben. Ärendet behandlas vidare i kommunstyrelsen och därefter inom ärendet om mål och budget i kommunfullmäktige.

Remissinstansernas synpunkter

Remissinstanserna har föreslagit kommunfullmäktige att anse motionen färdigbehandlad genom att noterar att det redan pågår ett arbete inom de kommunala skolorna i Nacka kring stöd till elever med autism som uppfyller intentionerna i motionen samt att kommunen ersätter skolor med ett tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd. Detta utifrån huvudsakligen nedan utredning.

I utbildningen ska tas hänsyn och anpassningar göras utifrån barns och elevers olika behov. Det innebär att elever som har särskilda behov ska få dessa tillgodosedda. Enligt skollagen är det elevens behov som avgör vilka stödåtgärder en skola ska vidta. Vad svårigheterna beror på eller vilken diagnos en elev eventuellt har avgör inte om en elev ska få särskilt stöd eller inte. Bakgrunden till att en elev är i behov av särskilt stöd kan variera. Denna motion innehåller förslag gällande stöd för elever med autism.

Kompetensutveckling och fortbildning

Kunskap och kompetens hos skolans personal är av största betydelse för elevers utveckling och lärande samt trivsel och trygghet. Rektor är ansvarig för skolans ledning, och organisation liksom fördelningen av resurser inom skolenheten. Detta för att skolan ska kunna möta alla elever och tillgodose alla elevers (olika) behov.

Behovet av fortbildning för rektorer ses kontinuerligt över inom Valfärd skola. Avstämningar görs kontinuerligt och dialog förs mellan rektorerna och Valfärd skolas ledning, där chefen för den centrala barn och elevhälsa ingår.

Inom den centrala Barn- och elevhälsan finns samlad kompetens bestående av olika professioner med kunskap om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), bland annat autism. De ger rektorer och skolor tillgång till stöd och fortbildning i form av exempelvis föreläsningar och handledning. Från och med januari 2022 bekostas inte fortbildningen av de enskilda förskolorna och skolorna vilket var fallet tidigare. Valfärd skola räknar med att det möjliggör för fler förskolor och skolor att använda sig av barn och elevhälsans tjänster.

Våren 2020 påbörjades en basutbildning i neuropsykiatri, anordnad av Nacka kommun. Utbildningen gjordes inom ramen för den nationella satsningen Uppdrag psykisk hälsa och vände sig till de som möter barn och vuxna med neuropsykiatriska funktionsvariationer i sitt arbete, däribland skolpersonal inklusive rektorer. Utbildningen syftade till att ge deltagarna grundläggande kunskap om och förståelse för individer med NPF. Den fokuserade också på vikten av en tydlig kommunikation och ett professionellt bemötande, liksom miljöns och omgivningens betydelse för personer med NPF. Utbildningen fortsatte och avslutades under våren 2021.

Krav och anpassningar vid ny- eller ombyggnation av skolor och förskolor

Förutom skolans personella resurser bidrar skollokaler utformning till förutsättningar för att elever ska stimuleras och känna sig trygga i skolan. Lokalerna behöver möta individuella behov hos barn och elever.

Förutom att följa de lagkrav som finns utgår Nacka kommun från *Generellt lokalprogram skola*¹ vid nybyggnation av skola. I det generella lokalprogrammet ingår delar av Valfärd skolas vision *Framtidens lärmiljöer. Framtiden lärmiljöer*, som är ett fristående vägledningsdokument, innehåller fyra ledord som är centrala vid nybyggnationer av kommunala förskolor och skolor i Nacka: Kreativitet, flexibilitet, trygghet och hållbarhet. Ledorden syftar till att framtida kommunala förskolor och skolor blir optimala för lärande och kunskapsutveckling.

Inom ledordet flexibilitet ligger det att se till att lokalernas utformning ger olika elever, med olika behov, goda förutsättningar för utveckling och lärande. Här ryms alla typer av funktionsnedsättningar, t.ex. NPF vilket innefattar autism. Det framgår bland annat att lärmiljöerna ska utformas för att skapa förutsättningar för

¹ Det generella lokalprogrammet är upprättat av enheten för fastighetsförvaltning, Valfärd skola och enheten för bygg och anläggning och fungerar som stöd vid ny- och tillbyggnad av skolor i Nacka kommun. Programmet innehåller krav på funktioner, ytor och samband – graderade i ”ska-krav”, ”bör-krav” samt rekommendationer.

såväl samarbete och interaktion som integritet och reflektion samt vara anpassningsbara och möjliga att påverka, på både kort och lång sikt.

I arbetet kring lokalernas utformning och även möbleringen har Valfärd skola sedan 2017 ett samarbete med Peter C Lippman, Australien, en av världens få lärmiljöforskare. Samarbetet består bland annat i att Peter C Lippman granskar Valfärd skolas/kommunens ritningar inför nybyggnationer. I sitt arbete utgår Peter C Lippman från sin kunskap om hur människor lär sig, att vi lär oss på olika sätt – ibland individuellt, två och två, och i små grupper – och att det därför behövs utrymme för olika former av lärande i klassrummet.

Särskilda undervisningsgrupper för elever med behov av särskilt stöd

Elever som är i behov av särskilt stöd har rätt att få sina behov tillgodosedda. I vissa fall är inte anpassningar i klassrummet tillräckligt för att eleven ska få en så bra skolgång som möjligt. Elevens rektor är ansvarig för att eleven får särskilt stöd och för att organisera undervisningen och stödet i skolan på bästa sätt. Rektorerna har inrättat särskilda undervisningsgrupper utifrån behov och sådana grupper finns tillgängliga för elever med behov av sådant stöd.

Tilläggsbelopp beslutas för elever med omfattande behov av särskilt stöd

Utbildningsnämnden är enligt ansvarsfördelningen i Nacka ansvarig nämnd – och i egenskap av hemkommun i skollagens mening – ansvarig för finansieringen av elevers skolgång. Hemkommunen ska enligt skollagen lämna bidrag i form av ett grundbelopp (benämns ”check” i Nacka kommun) till huvudmannen för varje elev vid skolenheten. Beloppet ska normalt täcka de sammantagna kostnaderna för utbildningen. Checken är exempelvis ersättning för undervisning, som också inkluderar särskilt stöd, och elevhälsa. Skolan ska anpassa organisation och undervisning samt tillhandahålla extra anpassningar och särskilt stöd till elever som behöver det. Skollagen ställer långtgående krav på att verksamheten anpassas och resurser fördelas efter elevernas behov och förutsättningar, vilket rektor och ytterst varje skolas huvudman ansvarar för.

Enligt skollagen ska hemkommunen utöver grundbeloppet även betala ett tilläggsbelopp i de fall exempelvis en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd.

Beslut om tilläggsbelopp som avser en elevs omfattande behov av särskilt stöd fattas efter individuell prövning. Det finns inte stöd i lagen för att exempelvis en viss typ av diagnos ska krävas för ett sådant beslut. Beslut om tilläggsbelopp sker på samma villkor oavsett om elevens skola är kommunal eller fristående.

Juridisk- och kanslistabens samlade bedömning

Utifrån remissinstansernas synpunkter kan det konstateras att de i motionen föreslagna insatserna hos de kommunala skolorna redan pågår för att stärka skolans autismkompetens samt att rektorer, lärare och annan skolpersonal ges de förutsättningar som krävs för att möta elevers individuella behov. Välfärd skola arbetar kontinuerligt med fortbildning samt har vägledning och rutiner gällande anpassningar i den fysiska och pedagogiska miljön i skolan. Vidare framgår att tilläggsbelopp utgår till skolor för elever med omfattande behov av särskilt stöd. Mot bakgrund av detta konstateras därmed att det redan pågår ett arbete inom de kommunala skolorna i Nacka kring stöd till elever med autism som uppfyller intentionerna bakom förslagen i motionen samt att kommunen ersätter skolor med ett tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd. Med notering om detta anses motionen färdigbehandlad.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget medför inte några konsekvenser för barn utifrån att det efterfrågade arbetet redan pågår i skolorna och att tilläggsbelopp utgår för elever med omfattande behov av särskilt stöd. Det är av största vikt för alla elever att undervisningen anpassas efter varje elevs behov. Fortbildningsinsatser och rutiner gynnar alla elever som har särskilda behov och leder till bättre möjligheter till anpassningar i utbildningen och miljön utifrån ett barn- och kunskapsperspektiv.

Handlingar i ärendet

1. Motion – stöd till elever med autism (V)
2. Protokollsutdrag från kommunstyrelsens verksamhetsutskott den 10 maj 2022 § 25
3. Protokollsutdrag från utbildningsnämnden den 11 maj 2022 § 28

Engin Ceylan
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Louise Hult
Kommunjurist
Juridik- och kanslistaben